

המלחמה על יפתח

במקום הצר ביותר של מדינת ישראל, לאורך עמק החולה, עומדים חמשה זקיפים ומשקיפים אל מעבר לגבול הלכנון. אלה הם חמשה קיבוצי הקיבוץ-המאוחד: משגב-עב, מזנה, יפתח, מלכיה ויראון. זוהי שרשרת שלמה, שעליה גאות הקיבוץ-המאוחד מאו — משקים צעירים, תוססים, אופיניים לדור ההמשך.

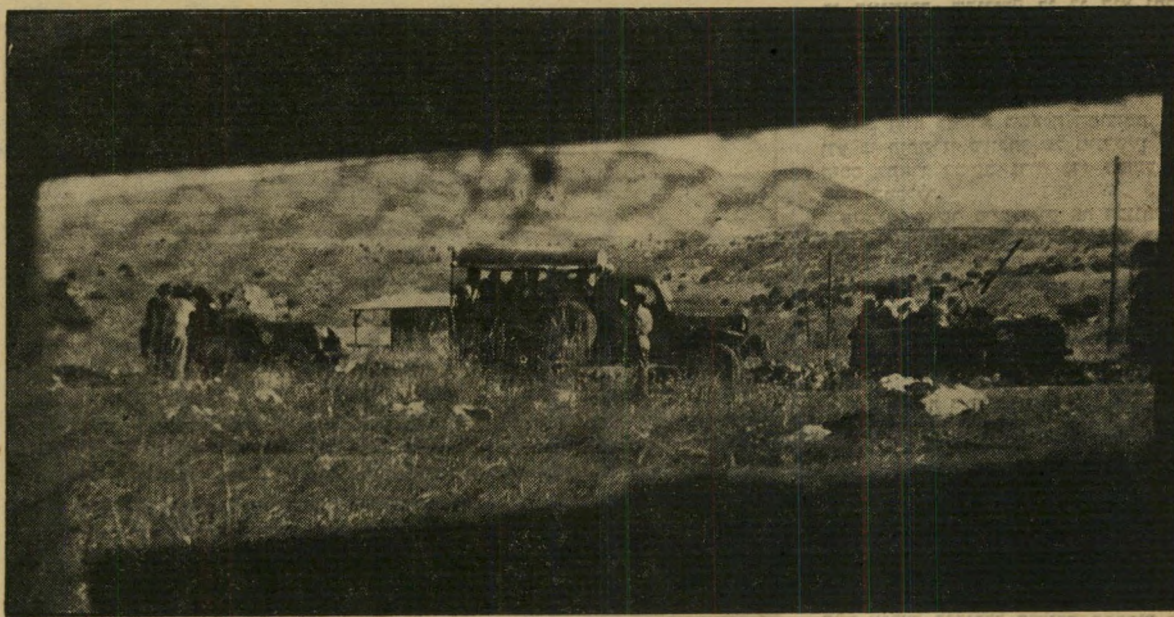
כשהחלו להסתמן סימני הפילוג של הקיבוץ-המאוחד, שהגיע לשיאו במועצת נען לפני שנתיים בדיוק, נתגלו סדקים בחוליה המרכזית של שרשרת זו. נתברר שבמשק יפתח קיים מחנה מלוכד של אוהדי מפא"י. הדבר לא בא לגמרי במקרה. הפלמ"ח לא היה ארגון מפלגתי. שרתו בו גרעיני הת-ישובות של כל התנועות. מקימי יפתח היו משוחרי פלמ"ח יפתח, לוחמי הגליל, חברי קבוצת הכשרה של הנוער-העובד. הנוער-העובד היה מפולג בין שתי המפלגות, וכך היתה גם קבוצת ההכשרה. המצב לא השתנה עם הצטרפות קבוצת הכשרה אמריקאית, שהיתה מורכבת מחברי ארגון סטודנטים ציוני בלתי-מפלגתי.

קיבוצים אחרים התחלקו או ניטשו על ידי המיעוט. אולם משק יפתח לא רצה ללכת בדרך זו. שני הצדדים היו קשורים מדי במשק ושניהם עברו את בית-הספר של הפלמ"ח, שלימד אותם כי תיתכן פעולה משותפת והתנדבות משותפת גם בין בני מפלגות שונות.

איתלות או הסוואה?

הקיבוץ-המאוחד ואיחוד הקיבוצים מכחישים על ידי מפלגות, ועל ידי כך נוגדים את העקרונות של קיבוץ פתוח, גדול וגדול! אמר שמריהו כהן, חבר המזכירות, מבין הנוטים למפא"י. "אנו דוחים את התערבות האינטרס המפלגתי בחיי הקיבוץ. טבענו והר-כבנו מעמידים אותנו מחוץ לכל מסגרת קיבוצית כיום, ומחייבים אותנו למסגרת של איתלות!"

שיא המיבצע: תמונה זו צולמה מתוך חדר, מאחורי גבו של חבר. מקרוב נראית שרשרת של שוטרים. מרחוק נשאים שוטרים את אנשי הפלוגה-המקובצת של מפ"ם למכונית.

מבעד לרשת: שיירה של מכוניות מסורה. בשני הגיפים מתעצבים קציני המשטרה, ליד האלחוס. באמצע: מכונית עם תגבורת.

שת רוב של שלושה רבעים מחברי הקבוצה, החלטה על דבר יציאה מהתאחדות כזאת, או מקיבוץ ארצי דורשת רוב פשוט.

נגד סעיף זה באו ערעורים מכל הקיבוצים הארציים, שדרשו כי אותו רוב הדרוש להצטרפות לתנועה ארצית יהיה גם ליציאה ממנו. אולם ההחלטה לא שונתה מעולם.

המזור הוא כי כל תנועה מפרשת כיום את חוקיות הסעיף כפי שנוח לה בכל מקרה. בעין-חרוד מסתמכים עליו אנשי מפא"י, כדי להוכיח שרוב פשוט היה מספיק כדי לפרוש מן הקיבוץ-המאוחד. ביפתח טוענים אנשי מפא"י שהסעיף הזה אינו בעל תוקף — מאחר שהוא מצריך רוב של שלושה רבעים להצטרפות המשק לאיחוד. הקיבוץ-המאוחד שולל את הסעיף בעין-חרוד, אך מסתמך עליו ביפתח. ברור שעל פיו הספיק הרוב ביפתח כדי לפרוש מן הקיבוץ-המאוחד, אך לא הספיק להצטרפות לאיחוד.

טוען איש הרוב ביפתח: "זהו סעיף ליי-מימ רגילים, לחיסול וכוח קטן בעת שלום. אולם כיום יש מצב של מלחמה. במצב כזה אין סעיף כזה יכול להכריע. אין הוא פותר את שאלת הקיום של המשק!"

אולם הקיבוץ-המאוחד לא היה מוכן להסכים אפילו לדעה שישנו בכלל רוב ביפתח, הוא העלה את ענין האמריקאים.

בקיבוץ יש מספר ניכר של חברים שהם נתינים אמריקאים. לפי חוק הארץ יכול אדם להיות בעת ובעונה אחת אזרח ישראלי ואזרח זר. אלא שלפי החוק האמריקאי אין ה"דבר אפשרי. אדם הרוצה לשמור על אזרחותו

הצעה שפירושה היה, למעשה, הכרות מלחמה. הם דרשו משאל על הצטרפות המשק לאיחוד הקבוצות.

לא במצב מלחמה

היה זה משאל חד צדדי למדי. השתתפו בו מחייבי האיחוד בלבד. הנמנעים ואוהדי הקיבוץ-המאוחד לא השתתפו. בכל זאת נתקבל רוב: 44 חתמו על הצטרפותם לאיחוד, מתוך מספר כולל שהיה, לפי טענת המחייבים, 85 חברים בעלי זכות בחירה; ולפי טענת השוללים 87.

האסון היה, שמעולם לא נקבע בבירור מה הרוב הדרוש כדי לפרוש מתנועה ארצית ולהצטרף לתנועה אחרת. לפי החוק הקיים, אין בכלל מעמד רשמי לתנועה ארצית. כי שעתה, לפני שנים רבות, קיבל המרכז החקלאי החלטה, לפי דרישת הקיבוץ-המאוחד: 18. החלטה להצטרף לקיבוץ הארצי דור-

44 בעד

בכל זאת התקיימה לפני 15 חודש הצבעה על איתלות. התוצאות, לפי טענת המחייבים:

נגד	21
בעד איתלות	44
נמנעים מתוך הכרה	2
נמנעים על ידי איתלת	21
ס"ה חברים	88...

הקיבוץ-המאוחד טען שבאותו זמן היו 98 חברים במשק, ושהצבעה לא הכריעה. המצב החברתי הלך והורע, העמיד בסכנה את קיום המשק, שהיה קטן מדי מכדי אפשרות של חלוקה לשניים. חברי הרוב החליטו ששוב אין אפשרות להמשיך במצב של חוסר הכרעה. הם תמאו שו מצב של איתלות, שלא היה אפשרי מבלי ששני הצדדים יסכימו לו. הם העלו

שמריהו וחבריו העלו הצעה להשאיר את המשק מחוץ לכל מסגרת ארצית. הם סמכו על העתודה האנושית של ארגון הסטודנטים האמריקאי, שיכלה לעמוד לרשות המשק. הייתה זאת הצעה נועזת, אך לא חסרת הגיון. אולם הצעה זו נגדה את עצם מהותו של הקיבוץ-המאוחד, שחבריו דחו אותה בהתרגשות. טענו הם: "דרושה תנועה ארצית שתדריך את המשק. בלי העזרה ההדדית ב"תנועה אין לנו קיום כלכלי. בלי עורף תנועה מאורגן אין גם קיום חברתי ורעיוני, כי התנועה הארצית היא שמבטיחה את שיעבוד המשק הבודד לאידיאלים אשר למענו הקומני"

מאחורי ההתנגדות של הקיבוץ-המאוחד גם נימוק פרואי יתור: הוא האמין שהנייטי-רליות תהיה רק שלב מעבר, אמצעי הסוואה שלא בא אלא להכשיר את הקרקע בהדרגה לצירוף המשק לאיחוד הקבוצות והקיבוצים של מפא"י.

התמונות המתפרסמות בעמודים אלה הועמד לרשות מערכת "העולם הזה" על-ידי חברי משק יפתח שצילמו את מיבצע האלף של המשטרה בשעת מעשה. הדיווח הוכן אחר שיחות עם באי-כוח של הקיבוץ-המאוחד ושל איחוד הקבוצות והקיבוצים במשק